

INTEGRATOR MIKROINSTALACJI ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

w ramach projektu OZERISE

Odnawialne źródła energii w gospodarstwach rolnych

ZYGMUNT MACIEJEWSKI

Wiejskie sieci energetyczne i mikrosieci

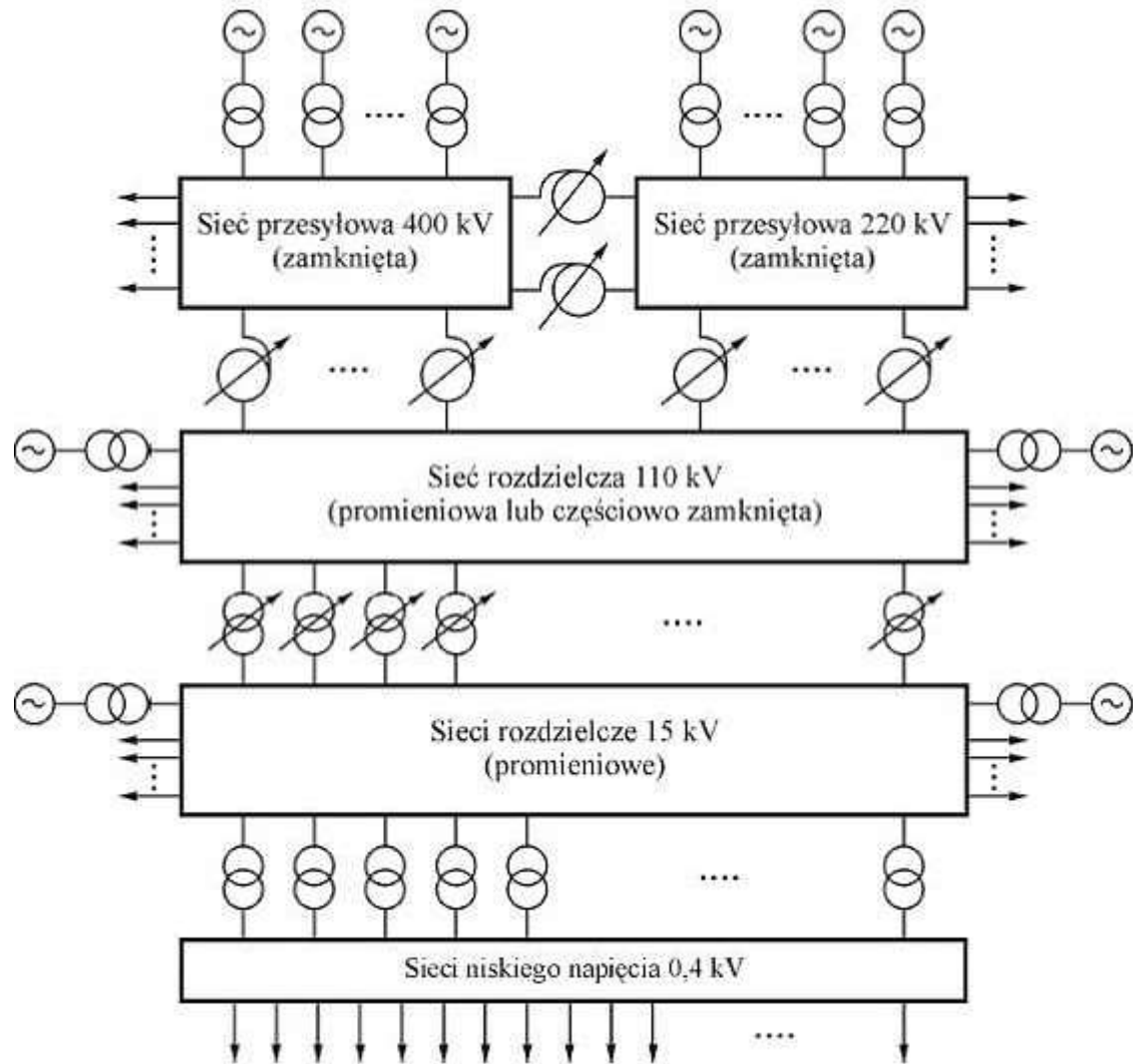
Warszawa, Olsztyn 2014

Krajowy system elektroenergetyczny

System elektroenergetyczny (SEE) jest układem dynamicznym przeznaczonym do wytwarzania, przesyłu i rozdziału energii elektrycznej.

Do podstawowych zadań SEE należy:

- ciągła dostawa energii elektrycznej do odbiorców przy zachowaniu odpowiednich parametrów jakościowych oraz niezawodności dostawy,
- minimalizacja kosztów związanych z wytworzeniem i przesyłem energii elektrycznej.

Struktura systemu elektroenergetycznego

Linie napowietrzne

Dane 2012 r.

Najwyższych napięć (750 kV, 400 kV, 220 kV)	13 528 km
Wysokich napięć 110 kV	32 787 km
Średnich napięć (< 15 kV, 15 – 20 kV, 30 kV)	234 670 km
Niskich napięć do 1 kV	320 005 km
Razem	600 990 km

Linie kablowe

Najwyższych i wysokich napięć	218 km
Średnich napięć	72 920 km
Niskich napięć	148 324 km
Razem	221 462 km

Łącznie **822 452 km**

Linie napowietrzne i kablowe niskich napięć

Łącznie **468 329 km**

Moc i produkcja energii elektrycznej

Dane 2013 r.

Moc osiągalna	38 112 MW
Maksymalne zapotrzebowanie mocy	24 761 MW (10 grudnia 2013)
Minimalne zapotrzebowanie mocy	11 243 MW (7 lipca 2013)
Produkcja ogółem	162,5 TWh
Elektrownie zawodowe	144,7 TWh
Elektrownie wodne	2,8 TWh
Elektrownie wiatrowe	5,8 TWh
Elektrownie przemysłowe	9,2 TWh
Saldo wymiany z zagranicą	- 4,5 TWh
Krajowe zużycie	158,0 TWh

Krajowy system elektroenergetyczny 750, 400, 220 kV

Według danych Statystyki Elektroenergetyki Polskiej 2012 dostawy energii elektrycznej z sieci operatorów dystrybucyjnych odbiorcom na niskim napięciu wynosiły odpowiednio:

- miasto – **29 995 GWh**

w tym gospodarstwa domowe i rolne – **17 984 GWh**

- wieś – **16 725 GWh**

w tym gospodarstwa domowe i rolne – **11 608 GWh**

Liczba odbiorców w sieci nN:

- miasto – **10 833 000**

w tym gospodarstwa domowe i rolne – **9 541 000**

- wieś – **5 512 000**

w tym gospodarstwa domowe i rolne – 4 804 000

Dostawa na jednego odbiorcę w gospodarstwach domowych i rolnych:

- w miastach **1 885 kWh**

- na wsi **2 416 kWh**

Średni czas przerwy w dostawie energii elektrycznej z powodu awarii sieci nN był następujący:

linii napowietrznych – **3,2 godz.**

linii kablowych – **3,6 godz.**

Przewiduje się, że elektroenergetyka prosumencka będzie się rozwijała głównie w sieciach niskich napięć na terenach wiejskich. Oznacza to zasadniczą zmianę charakteru tych sieci z sieci tzw. pasywnych, pozbawionych źródeł wytwarzania energii elektrycznej, na sieć tzw. aktywną, ze źródłami wytwarzania energii elektrycznej. Zatem zasady prowadzenia ruchu w tych sieciach ulegają zasadniczej zmianie, szczególnie w zakresie bilansowania mocy, ciągłości i jakości dostarczania energii elektrycznej odbiorcom, jakie obowiązują w prawidłowo eksploatowanym systemie elektroenergetycznym.

Szacuje się, że do 2020 roku moc zainstalowana w energetyce prosumenckiej wyniesie 500 MW, a roczna produkcja energii elektrycznej około 1,5 TWh. W planowaniu pokryciu krajowego zapotrzebowania na moc i energię elektryczną wpływu elektroenergetyki prosumenckiej można nie uwzględniać.

W odniesieniu do zużycia energii elektrycznej dostarczanej końcowym odbiorcom wiejskim (16,7 TWh), prognozowana w 2020 roku produkcja ze źródeł prosumenckich na poziomie 1,5 TWh powinna jednak mieć wpływ na ograniczenie przerw i poprawę jakości dostarczanej do odbiorców energii (poziom napięcia). Powinny również ulec zmniejszeniu straty energii elektrycznej w sieci nN. Jest to szczególnie istotne, ponieważ straty i tzw. różnice bilansowe w sieciach SN i nN są bardzo duże. W 2012 roku wyniosły one 6 834 GWh, co stanowi 6,6 % energii wprowadzonej do tych sieci. Te duże straty wynikają z niedoinwestowania i stanu technicznego sieci SN i nN krajowego systemu elektroenergetycznego.

Uwzględniając wymagania techniczne jakie musi spełnić system elektroenergetyczny w przypadku przyłączania mikroinstalacji i małych instalacji do sieci nN, konieczne będzie ponoszenie przez spółki dystrybucyjne znacznych nakładów inwestycyjnych na modernizację i rozbudowę sieci. Wynika to z konieczności zapewnienia stabilnej pracy sieci nN. Stabilność ta jest zachowana, gdy minimalna wartości mocy zwarciowej w miejscu przyłączenia instalacji, bez udziału generacji po stronie nN, jest co najmniej 20 razy większa niż moc przyłączanego źródła. Kryterium to może być trudne do spełnienia, szczególnie w sieciach nN na terenach wiejskich.

Zwiększenie wartości mocy zwarciowej uzyskuje się przez:

- zwiększenie przekroju przewodów linii łączącej miejsce przyłączenia małej instalacji lub mikroinstalacji z transformatorem zasilającym sieć nN,
- budowy nowej linii napowietrznej lub kablowej łączącej miejsce przyłączenia małej instalacji lub mikroinstalacji z transformatorem zasilającym sieć nN,
- wymianę transformatora zasilającego sieć nN na transformator o zdecydowanie większej mocy.

W wielu przypadkach osiągnięcie wymaganej wartości pociąga za sobą znaczne dodatkowe koszty inwestycyjne.

Źródła wytwórcze energii elektrycznej zainstalowane w sieci nN powinny być wyposażone w układy zabezpieczeń elektroenergetycznych nadnapięciowych i podnapięciowych oraz nadczęstotliwościowych i podczęstotliwościowych. Są to:

- zabezpieczenie od wzrostu napięcia 1 – ego stopnia, oznaczone $U >$,
- zabezpieczenie od wzrostu napięcia 2 – ego stopnia, oznaczone $U >>$,
- zabezpieczenie od obniżki napięcia, oznaczone $U <$,
- zabezpieczenie od wzrostu częstotliwości, oznaczone $f >$,
- zabezpieczenie od obniżki częstotliwości, oznaczone $f <$.

Dodatkowo należy zainstalować zabezpieczenie od utraty połączenia z siecią.

Układ zabezpieczeń elektroenergetycznych powinien być instalowany jak najbliżej źródła wytwarzania energii elektrycznej.

Zespół wyłącznikowy powinien być wyposażony w dwa połączone szeregowo łączniki, np. stycznik, wyłącznik mocy. Łączniki w zespole wyłącznikowym muszą mieć odpowiednią zdolność łączeniową, dostosowaną do maksymalnego prądu bezpieczników od strony sieci dystrybucyjnej lub maksymalnego prądu źródła wytwarzania energii elektrycznej.

ZAKOŃCZENIE

Wymagania techniczne przyłączania mikroinstalacji do sieci nie powinny stanowić ograniczeń w ich rozwoju, szczególnie w sieciach nN na terenach wiejskich. Polska dysponuje dużym potencjałem do rozwoju mikroinstalacji, ponieważ znaczna liczba ludności żyje na terenach wiejskich i peryferiach wokół dużych miast. Obserwując rozwój produkcji energii elektrycznej z mikroinstalacji w Danii, Szwecji, Niemczech czy Wielkiej Brytanii jest oczywiste, że w Polsce rozwój tych instalacji jest jak najbardziej celowy i uzasadniony. Zasadne jest również tworzenie mikrosieci energetycznej wokół kilku lub kilkunastu gospodarstw rolnych produkujących energię z odnawialnych źródeł energii. Będą stąd wynikać korzyści nie tylko dla inwestorów mikroinstalacji, ale także dla krajowego systemu elektroenergetycznego w zakresie poprawy zwiększenia niezawodności i jakości dostarczania energii elektrycznej odbiorcom zasilanych z sieci niskich i średnich napięć oraz znacznego ograniczania strat energii w tych sieciach.